

- 1) *справи по опіці. Це переважно суперечки, пов'язані з розподілом прав і обов'язків по вихованню дитини;*
- 2) *сімейно-фінансові справи. До цієї категорії найчастіше входять розгляди, пов'язані з розділом майна подружжя. Важливою перевагою сімейної медіації виступає можливість найбільш прийняттого вирішення конфлікту на взаємовигідних для обох сторін спору умовах. Ще одним плюсом виступає суворе дотримання конфіденційності (якщо інше не обумовлено конфліктуючими сторонами). Це дозволяє зберігати в таємниці інформацію, надану в процесі розгляду спору, навіть якщо в майбутньому сторони ухвалять рішення звернутися до суду для додаткового рішення конфлікту.*

Адвокат по альтернативному врегулюванню розлучень і сімейних спорів в Нью-Йорку - надійна опора у вирішенні найскладніших конфліктів.

В США майже вся система права спрямована на те, щоб більшість суперечок вирішувалось за допомогою медіаторів. Без медіаторів в сфері економіки, політики, бізнесу не проходить жоден серйозний переговорний процес, навіть випускаються журнали, що висвітлюють проблеми медіації та шляхи вирішення.

Бут Ілля Олександрович

к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

«ВДОСКОНАЛЕННЯ» ПРОЦЕДУРИ ТРЕТЕЙСЬКОГО РОЗГЛЯДУ:

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ

Кабінет Міністрів України вніс на розгляд Верховної Ради України Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку утворення та діяльності третейських судів з метою відновлення довіри

до третейського розгляду (№3411 від 29.04.2020 р.) [1], яким передбачається часткове реформування третейського розгляду. Оскільки вказаний проект 2 лютого 2021 року було прийнято в першому читанні, перспективи його подальшого схвалення парламентом є доволі високою, а отже слід проаналізувати його наслідки для процедури третейського розгляду.

Законопроектні пропозиції можна поділити на три основні групи: 1) ті, що стосуються питань створення третейських судів, 2) норми, спрямовані на врегулювання процедури третейського розгляду, 3) реформування третейського самоврядування.

Часткового вдосконалення має зазнати вирішення питання щодо підвідомчості справ третейським судам: пропонується поширити юрисдикцію третейських судів на спори щодо нерухомого майна, включаючи земельні ділянки. Дискусія щодо такої категорії справ тривалий час точиться серед професійної спільноти, однак законодавчої підтримки не знайшла через побоювання рейдерських захоплень. Інша ж категорія, яка виключається з юрисдикції третейського суду - справи за позовами споживачів про захист їх прав, передбачених Законом України «Про захист прав споживачів». Відмінністю від чинної редакції п. 14 ст. 6 Закону України «Про третейські суди» те, що наразі третейським розглядом не можуть бути вирішені спори як за позовами споживачів, так і за позовом осіб, що надають послуги, продають товари, виконують роботи. Слід зазначити, що таке положення є дискримінаційним саме для споживача, який традиційно вважається «слабшою» стороною правовідносин. У цьому контексті видається нелогічним положення про те, що третейська угода або третейське застереження, які обмежують право споживача на звернення до суду та/або встановлюють виключний розгляд справи за позовом споживача третейським судом, є недійсними, адже по-перше, дублює положення про підвідомчість, а по-друге, створює певну невизначеність, адже ним не охоплено третейські договори, які потенційно можуть укладатися зі споживачами.

Передбачається і здорожчання доступу до третейського розгляду: зміни

передбачають встановлення заборони третейським судам починати розгляд третейської справи без повної або часткової сплати сторонами третейського збору, при цьому повне звільнення від сплати третейського збору не допускається.

Доволі дивним видається положення, відповідно до якого рішення третейського суду для вирішення конкретного спору (*ad hoc*) підлягає лише добровільному виконанню сторонами, що нібито має на меті захист прав осіб, які беруть участь у вирішенні конкретного спору (*ad hoc*). При цьому жодних інших змін до статусу третейського суду *ad hoc*, особливостей третейського розгляду неінституційним третейським судом не вноситься. Таким чином, порушуються принципи організації і діяльності третейського суду, зокрема, обов'язковості для сторін рішень третейського суду.

У разі запровадження таких змін фактично буде створено нову для України форму альтернативного вирішення спорів, яка відома за кордоном у якості рекомендаційного арбітражу (*non-binding arbitration*) [2, с. 119]. Метою рекомендаційного арбітражу є отримання консультативного висновку арбітра щодо наявності чи відсутності порушеного чи невизнаного права, розміру збитків тощо, що може стати відправною точкою для подальшого або примирення сторін, або ж для утвердження їх у своїй позиції та звернення до обов'язкового арбітражу або до суду. Арбітр рекомендаційного арбітражу не виконує функцій медіатора: зберігаючи увесь формалізм третейської процедури, арбітр все ж виносить незалежне рішення, яке не враховує інтересів чи бажань сторін і не може бути примусово виконане, тоді як за деякими моделями медіації угоди за її наслідками мають для сторін обов'язкову силу (принаймні з точки зору зобов'язального права, хоча в деяких країнах існує можливість примусового виконання досягнутих домовленостей). Отже, сторонам рекомендаційного арбітражу слід зважувати часові та фінансові наслідки такого третейського розгляду, який по суті є досудовим способом АВС, що за певних обставин матиме менше переваг, аніж звичайні переговори чи медіація.

Таким чином, законодавчо може бути створено ситуацію, коли у державного суду буде відсутня компетенція на розгляд відповідного спору, оскільки наявне третейське застереження на розгляд спору судом ad hoc, а після вирішення справи і невиконання третейського рішення суди не зможуть розглянути відповідний спір саме з підстав його вирішення неінституційним третейським судом. Цим самим буде створено передумови для системного порушення ст. 6, 13 Європейської конвенції щодо права особи на справедливий суд та ефективний засіб правового захисту.

Список використаної літератури:

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку утворення та діяльності третейських судів з метою відновлення довіри до третейського розгляду №3411 від 29.04.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68714/
2. Бут І. Місце третейського розгляду серед альтернативних способів вирішення цивільно-правових способів. Національний юридичний журнал: теорія і практика. 2014. № 6. С. 117–121.

Волкова Наталія Василівна

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Національний університет «Одеська юридична академія»*

**ПЕРЕГОВОРИ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ АЛЬТЕРНАТИВНОГО
ВИРІНЕННЯ СІМЕЙНИХ СПОРІВ**

У Німеччині, Австрії, Данії, Фінляндії, Нідерландах, США сімейна медіація стала одним із затребуваних видів медіації, яка як правило вирішується шляхом проведення переговорів. Переговори як один із способів альтернативного вирішення сімейного спору зазвичай застосовується для врегулювання певних конфліктів, розбіжностей, що виникають під час розірвання шлюбу подружжя та стосуються питань проживання батьків і дітей, виховання та спілкування з